

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

13 ביוני 2011

594

י"א בסיוון התשע"א

עמוד

הצעת חוק שחרור על-תנאי ממאסר (תיקון מס' 11) (שחרור אסיר מטעמים רפואיים), התשע"א-2011 696

הצעת חוק שחרור על-תנאי ממאסר (תיקון מס' 11) (שחרור אסיר מטעמים רפואיים), התשע"א-2011

- תיקון סעיף 7 1. בחוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001 (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 7 –
- (1) בסעיף קטן (א), במקום הסיפה החל במילים "אם בשל חולניותו ימיו ספורים" יבוא "בהתקיים אחד מאלה:
- (1) ימיו של האסיר ספורים או המשך שהותו במאסר יסכן את חייו באופן ממשי, בשל חולניותו;
- (2) מצבו הרפואי של האסיר הוא כמפורט בפסקת משנה (א) או (ב), ובלבד שהאסיר הגיע למצב הרפואי האמור לאחר שפסק הדין בעניינו היה לחלוט:
- (א) האסיר זקוק באופן קבוע להנשמה באמצעי מלאכותי, בשל חוסר יכולת לנשום באופן עצמוני;
- (ב) האסיר מחוסר הכרה באופן קבוע או נמצא במצב של דמנציה מתקדמת, שבשלהם הוא זקוק להשגחה רצופה במשך 24 שעות ביממה";

ד ב ר י ה ס ב ר

לגבי עילות השחרור על-תנאי שייחוספו לפי הצעת החוק, כך שיתאפשר גם שחרור על-תנאי של אסירים אשר בשל מצבם הרפואי החמור עונש מאסר עודם תקפים, ונראה כי אין עוד אינטרס ציבורי בהמשך החזקתם בין כותלי בית הסוהר. כך מוצע, בפסקה (2)(א), לאפשר שחרור על-תנאי של אסיר הזקוק באופן קבוע להנשמה באופן מלאכותי. אדם הנזקק להנשמה באופן קבוע אינו יכול להיות מוחזק במיתקן של שב"ס בשל הצורך בצוות מטפל המיומן בטיפול במצב זה ובסיבוכיו, ועל כן נדרשת החזקתו במחלקה מיוחדת בבית חולים או במוסד ייעודי המתמחים בטיפול כאמור.

סעיף 1 לפסקה (1)

מוצע להרחיב את הוראות סעיף 7(א) לחוק, כך שיתאפשר גם שחרור על-תנאי של אסירים אשר בשל מצבם הרפואי החמור ספק אם הטעמים שעמדו בבסיס ההחלטה להטיל עליהם עונש מאסר עודם תקפים, ונראה כי אין עוד אינטרס ציבורי בהמשך החזקתם בין כותלי בית הסוהר. כך מוצע, בפסקה (2)(א), לאפשר שחרור על-תנאי של אסיר הזקוק באופן קבוע להנשמה באופן מלאכותי. אדם הנזקק להנשמה באופן קבוע אינו יכול להיות מוחזק במיתקן של שב"ס בשל הצורך בצוות מטפל המיומן בטיפול במצב זה ובסיבוכיו, ועל כן נדרשת החזקתו במחלקה מיוחדת בבית חולים או במוסד ייעודי המתמחים בטיפול כאמור.

עוד מוצע, בפסקה (2)(ב), לאפשר שחרור על-תנאי של אסיר הנמצא במצב קבוע של חוסר הכרה או במצב של דמנציה מתקדמת, אשר בשלהם הוא זקוק להשגחה רצופה במשך 24 שעות ביממה. למעשה מדובר באסיר אשר אינו מבין את מצבו ואינו מודע כלל לסביבתו ולמעמדו כאסיר, וממילא עוברת היותו אסיר חסרת משמעות לגביו.

עם זאת מוצע לסייג ולקבוע לגבי שתי עילות השחרור הנוספות המוצעות, כי הסמכות להורות על שחרור על-תנאי של אסיר תהיה נתונה רק במקרה שבו האסיר הגיע למצב הרפואי המתואר, לאחר שפסק הדין בעניינו היה

כללי סעיף 7(א) לחוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001 (להלן – החוק), מאפשר לוועדת השחרורים לשחרר על-תנאי אסיר, אם ימיו ספורים או שהמשך שהותו במאסר יסכן את חייו באופן ממשי, בשל חולניותו. שחרור על-תנאי לפי סעיף זה יכול שיהיה לתקופה בלתי מוגבלת, לפי סעיף קטן (א) שבו, או לתקופה של שישה חודשים, הניתנת להארכה, לפי סעיף קטן (ב) שבו.

בהצעת חוק זו מוצע להרחיב את העילות אשר בשלהן רשאית ועדת השחרורים לשחרר על-תנאי אסיר מטעמים רפואיים.

יובהר בהקשר זה, כי שירות בתי הסוהר (להלן – שב"ס) ערוך להענקת טיפול רפואי הולם בתחומים רבים לכלל האסירים המוחזקים במשמורת, ומטרתה של הצעת החוק אינה לשנות מצב זה. אין בהצעת החוק כדי להשפיע על פעילותו של מערך הטיפול הרפואי הכולל בשב"ס, ועל הטיפול הניתן לאסירים הזקוקים לכך. הצעת החוק באה לתת פתרון הומני ומתאים לקבוצה מצומצמת ביותר של אסירים (על פי ההערכות, מדובר על חמישה עד עשרה אסירים בשנה), אשר מפאת מצבם הקשה אין עוד אינטרס ציבורי ממשי להמשך החזקתם בבית הסוהר, באופן קבוע או באופן זמני, לפי העניין.

עוד יצוין כי לפי סעיף 7(ג) לחוק, כנוסחו היום, שחרור על-תנאי לפי הוראות הסעיף מותנה בכך שהוועדה תשקול גם שיקולים של טובת הציבור, לרבות שלום משפחתו של האסיר ושלום נפגע העבירה ומשפחתו. הוראה זו תחול גם

¹ ס"ח התשס"א, עמ' 410; התשס"ח, עמ' 718.

(2) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) (1) הוועדה רשאית, בכל עת, לשחרר על-תנאי אסיר ממאסרו, שחרור זמני לפרק זמן כאמור בפסקה (2), לאחר ששקלה חוות דעת של רופא, ובלבד שהאסיר הוא אחד מאלה:

(א) אסיר שמתקיים לגביו האמור בסעיף קטן (א)(1);

(ב) אסיר החולה במחלת הסרטן או אסיר שעבר או שעומד לעבור השתלה של איבר חיוני, ואשר בשל כך עליו לקבל טיפול רפואי שמתקיימים לגביו כל אלה:

(1) בטיפול יש כדי לסכן את חייו של האסיר באופן ממשי;

(2) הטיפול מחייב שהייה של האסיר בתנאי בידוד;

(3) הטיפול מלווה בירידה ניכרת בתפקוד ובסבל רב.

(2) שחרור זמני על-תנאי לפי פסקה (1) יהיה לפרק זמן שלא יעלה על חצי שנה, ורשאית הוועדה להאריך את השחרור הזמני לתקופות נוספות שלא יעלו על חצי שנה כל אחת, ובלבד ששחרור על-תנאי של אסיר כאמור בפסקה (1)(ב) יהיה לתקופת קבלת הטיפול הרפואי בלבד.

(3) תקופת השחרור לפי סעיף קטן זה תיחשב במניין תקופת מאסרו של האסיר, אלא אם כן קבעה הוועדה אחרת";

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע להוסיף בסעיף עילה נוספת לשחרור זמני, במקרה שבו אסיר חולה במחלת הסרטן או עבר או עומד לעבור השתלה של איבר חיוני, ואשר בשל כך נדרש לקבל טיפול העונה על תנאים אלה:

(1) הטיפול מסכן את חייו של המטופל באופן ממשי;

(2) הטיפול מחייב שהייה של המטופל בתנאי בידוד;

(3) הטיפול מלווה בירידה ניכרת בתפקוד ובסבל רב של המטופל.

על פי המוצע, בהתקיים הנסיבות האמורות, תהיה עדת השחרורים רשאית להורות על שחרורו על-תנאי של האסיר, למשך תקופת הטיפול בלבד, ובלבד שתקופת השחרור לא תעלה על שישה חודשים, וניתן להאריכה לתקופות דומות, בכפוף לנסיבות.

לגבי אסירים כאמור הסובלים ממחלת הסרטן או הזקוקים להשתלה של איבר חיוני, ואשר בשל מצבם הרפואי הקשה נזקקים לקבל טיפולים מסכני חיים בתנאים קשים, כמפורט לעיל, מוצע לאפשר, לאור עקרון כבוד האדם, שחרור על-תנאי באופן זמני, לתקופת קבלת הטיפול, כך שיוכלו לקבל את הטיפול הקשה שהם זקוקים לו כשהם במסגרת הקהילה, ולשהות בתקופה קשה זו מחוץ לכותלי בית הסוהר, ולשוב אליו בתום הטיפול, כאשר מצבם יוטב.

לחלוט. במקרה שבו מצבו הרפואי של האסיר היה כזה כבר במועד מתן גזר הדין, ואף על פי כן קבע בית המשפט כי ייגור עליו עונש מאסר בפועל, הרי שבשל העובדה שוועדת השחרורים אינה מהווה ערכאת ערעור על החלטת בית המשפט, לא יהיה בסמכותה להורות על שחרור על-תנאי של האסיר, כל עוד לא התרחש אירוע המצדיק זאת לפי החוק.

יצוין כי שחרור על-תנאי לפי סעיף (א) אינו מוגבל בזמן, וזאת משום שמדובר במצבים רפואיים אשר על פי רוב אינם הפיכים, ולא צפוי שיפור במצבו של האסיר. עם זאת, תהיה לוועדה, בכל עת, סמכות לבטל שחרורו של אסיר ששחרר לפי סעיף זה, אם מצאה כי מצבו של האסיר הוטב, לפי הוראות סעיף 21 לחוק, כנוסחו המוצע בסעיף 2 להצעת החוק (ר' דברי הסבר לסעיף האמור).

לפסקה (2)

סעיף (ב) לחוק, שעניינו שחרור זמני של אסיר בשל מצב רפואי, קובע לאמור:

"(ב) הוועדה רשאית, בכל עת, לשחרר על-תנאי אסיר ממאסרו, שחרור זמני לפרק זמן שלא יעלה על חצי שנה, לאחר ששקלה חוות דעת כאמור בסעיף קטן (א) ומהטעמים האמורים באותו סעיף קטן, ורשאית היא להאריך את השחרור לתקופות נוספות שלא יעלו על חצי שנה כל אחת; תקופת שחרור לפי סעיף קטן זה תיחשב במניין תקופת מאסרו של האסיר, אלא אם כן קבעה הוועדה אחרת".

(3) אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(1ג) הוועדה רשאית להתנות את החלטתה לפי סעיף זה בחתימתו של האסיר או של אפוטרופסו, לפי העניין, על ויתור על סודיות רפואית בכל הנוגע למצבו הרפואי של האסיר בתקופת השחרור על-תנאי.

(2ג) התקיים הדיון בוועדה לפי סעיף זה שלא על פי בקשת האסיר או אפוטרופסו, לא תורה הוועדה על שחרורו על-תנאי של האסיר אלא לאחר ששוכנעה כי נמצא לאסיר מקום לשהות בו לאחר שחרורו, המתאים לצרכיו הרפואיים";

(4) אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:

"(ד) המזכיר הראשי כמשמעותו בסעיף 34(א), ידווח לשר המשפטים, אחת לשנה, על היקף השימוש בסמכויות הוועדה לפי סעיף זה."

הוספת סעיף 21 א21. 2. אחרי סעיף 21 לחוק העיקרי יבוא:

א21. "ביטול שחרור על-תנאי של אסיר ששחרר מטעמים רפואיים. הוועדה רשאית לבטל את שחרורו של אסיר ששחרר על-תנאי לפי סעיף 7(א), ולחייבו לשאת מאסר שאורכו כאורך תקופת התנאי בניכוי התקופה שבה היה משוחרר, אם מצאה, לאחר שהובאה לפניו חוות דעת של רופא כהגדרתו בסעיף 7(ה), כי לא מתקיימים עוד לגבי האסיר הטעמים הרפואיים שבשלהם שוחרר."

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (3)

לשחרור על-תנאי הוגשה על ידי האסיר או אפוטרופסו, שכן חזקה עליהם כי דאגו לכך שתימצא לאסיר מסגרת הולמת לאחר שחרורו, וכי מצבו לא יורע בעקבות השחרור.

לפסקה (4)

מוצע לקבוע חובת דיווח, אחת לשנה, לשר המשפטים, על היקף השימוש בסמכויות ועדת השחרורים לפי סעיף 7 לחוק, כנוסחו המוצע.

סעיף 2 מוצע לקבוע כי ועדת השחרורים תהיה רשאית לבטל את שחרורו של אסיר ששחרר על-תנאי מטעמים רפואיים לפי סעיף 7(א) לחוק, כנוסחו המוצע בסעיף 1(1) להצעת החוק (היינו – אסיר ששחררו אינו מוגבל בזמן מלכתחילה), אם מצאה, על פי חוות דעת של רופא, כי מצבו של האסיר הוטב, ועל כן אין עוד הצדקה לשחרורו מהמאסר. במקרה זה ישוב האסיר לשאת את יתרת מאסרו, בניכוי התקופה שבה היה משוחרר בשל מצבו הרפואי. לעניין זה יובהר כי "רופא" מוגדר כיום בסעיף 7(ה), כרופא הכלול ברשימת רופאים שקבע המנהל הכללי של משרד הבריאות.

בסעיף קטן (1ג) מוצע לקבוע כי ועדת השחרורים תהיה רשאית להתנות את החלטתה לעניין שחרור על-תנאי, בחתימתו של האסיר או אפוטרופסו, לפי העניין, על ויתור על סודיות רפואית בכל הנוגע למצבו הרפואי של האסיר בתקופת השחרור על-תנאי, וזאת כדי לאפשר לוועדה לעקוב אחרי מצבו של האסיר, ולראות אם חל שיפור במצבו, המצדיק את ביטול השחרור על-תנאי והחזרתו לבית הסוהר, לפי הוראות סעיף 21א לחוק, כנוסחו המוצע בסעיף 2 להצעת החוק.

זאת ועוד, מאחר שעניינו של סעיף 7 לחוק, כנוסחו המוצע, בשחרורם של אסירים במצב רפואי קשה, שחלקם נזקקים לטיפולים רפואיים מורכבים בתנאים קשים, כמתואר לעיל, וחלקם זקוקים להשגחה צמודה, מוצע בסעיף קטן (2ג), להתנות את סמכותה של הוועדה לשחרר את האסירים כאמור, בכך שתוודא כי לאחר השחרור, יימצא האסיר במסגרת המתאימה לצרכיו לפי העניין. הוראה זו באה להבטיח כי ששחרורו של האסיר לא יגרום להידרדרות במצבו בשל העדר אפשרות לקבלת טיפול רפואי הולם. חובה זו לא תחול על הוועדה אם הבקשה